

Maurycy Horn (Warszawa)

Jeszcze o pinkasie kahału w Boćkach i udziale Żydów w gospodarce propinacyjnej (głos w dyskusji)

Pragnę ustosunkować się do dwóch referatów. W pierwszym z nich profesor dr Shmuel A. Arthur Cygielman scharakteryzował wnikliwie pinkas kahału w Boćkach jako ważne źródło do dziejów gminy żydowskiej w tym miasteczku u schyłku XVIII wieku. W wystąpieniu profesora Cygielmana zabrakło informacji o znaczeniu tej księgi kahalnej dla ustalenia zawodowej i społecznej struktury boćkowskich władz kahalnych. Z odpowiedzi profesora Cygielmana na moje pytania wynika, że takie informacje omawiane źródło zawiera. Pinkas kahału boćkowskiego jest także ważnym źródłem dla uchwycenia interesującego zagadnienia czy w małych miasteczkach, jakim były Boćki, skład kahału był stabilny, czy też ulegał częstym fluktuacjom. M.in. ze względu na to, a także przez wzgląd na unikalny charakter boćkowskiego pinkasu w skali międzynarodowej, uważam, że księgę tę warto by opublikować po hebrajsku w „Bleter far Geszichte” (Karty Historii), wraz z obszernym komentarzem profesora Cygielmana w języku polskim i angielskim.

W bardzo interesującym referacie profesor dr Jakub Goldberg przedstawił m.in. rolę żydowskich karczmarzy w rozpijaniu chłopstwa na Podlasiu. Uważam, że oprócz bardzo negatywnego udziału karczmarzy żydowskich w rozpowszechnianiu tej plagi społecznej wśród miejscowego ludu, należało bardziej stanowczo, niż to zrobił autor tego referatu, podkreślić pozytywne momenty w działalności karczem, które prowadziły m.in. żywą działalność usługową, kulturalną, rozrywkową, a także społeczną i polityczną, jako miejsce zgromadzeń. Wprawdzie w przebadanych przez profesora Goldberga źródłach, brak było na ogół informacji o tych pozytywach, ale, jak sądzę, warto było sięgnąć do źródeł porównawczych, dotyczących roli karczmy, i to nie tylko żydowskiej w życiu staropolskiego społeczeństwa. Przypominam sobie, że kilka lat temu wyszła w druku rozprawa habilitacyjna Mariana Szczepaniaka pt.: *Karczma — wieś — dwór (Rola propinacji na wsi wielkopolskiej od połowy XVII do schyłku XVIII wieku)*. W pracy tej autor, opierając się na obfi-

tych i różnorodnych źródłach rękopiśmiennych i wydanych drukiem, nadających się do statystycznego ujęcia udowodnił, że należy zerwać z po-
kutującym w literaturze historycznej mniemaniem o nadmiernym opils-
twie polskiego społeczeństwa i polskiego chłopa w XVII i XVIII wieku.
Spożycie alkoholu na głowę ludności, jak obliczył Szczepaniak, było u
schyłku XVIII stulecia kilkakrotnie niższe niż obecnie. Nie ma podstaw
do mniemania, że na Podlasiu było w tym samym czasie (schyłek XVIII
wieku) zasadniczo inaczej, aniżeli w innych regionach Rzeczypospolitej
szlacheckiej.

Maurycy Horn

More about the Pinkas of the Kahal in Boćki and the Participation of Jews in the Production and Retail of Liquor

(Comment presented in the discussion)

The Boćki pinkas has special importance for the history of the Jewish
community from the end of the 18th century. It is strongly recommen-
ded to publish the pinkas (characterized with insight by Shmuel A.
Arthur Cygielman) in „Bleter far Geszichte” in Hebrew, with Polish and
English commentaries.

With reference to Jakub Goldberg’s paper it should be noticed that
the function of Jewish innkeepers was more than inducing heavy drin-
king since the inns were also scenes of services, culture and entertain-
ment, as well as social and political activities.